

Nekateri ljudje se boje, da bodo zavladali potem socialisti, ako se upelje občna volilna pravica, kar bode veljalo tudi za peto kurijo. Taka misel je neopravičena. Prvič se sploh na to ni ozirati, katere stranke bodo potem zmagale. Pošten zakonodajalec ima le skrbeti, da volitve pokažejo pravo ljudsko mnenje, naj so potem voljeni katoličani, narodnjaki ali najhujši socialisti. Sicer je pa strah pred socializmom neopravičen.

Peta kurija ima le 72 poslancev in če vse te kdaj dobe socialisti, še ni nobene nevarnosti, a jih ne bodo. V Nemčiji imajo občno, jednako in tajno volilno pravico, a vendar socialisti niti 50 poslancev izmed 400 ne morejo dobiti. Sicer je pa pomisliti, da socializma tajne volitve ne ustavijo. Socijalistični delavci so dobro organizovani in noben tovarnar se ne bode upal jih zaradi volilne pravice odpuščati iz dela, ker ve, da bi potem težko dobil druge, kajti zaradi jednega bi vsi začeli štrajk. Pokazalo se je celo, da se javne volilne pravice znajo poslužiti socialisti. Organizovano delavstvo, ki je precejšen konzument, pritiska na male obrtnike in rokodelce, ki morajo z njimi voliti, ker se sicer začne agitacija proti njih podjetjem.

Nadejamo se pa, da poročilo „Tagesposte“ ni resnično in da je g. Kalan iz kakega družega vzroka izstopil iz dotičnega odseka, kajti misliti si ne moremo, da bi si naša katoliška stranka hotela s tem, da se poteguje za javno volilno pravico, pritisniti pečata nepoštenosti in nasilja.

Politični pregled.

Občinske volitve v Trstu so za Slovence v okolici ugodno izpale. Zmagali so z vsemi šestimi kandidati. Lahi zgubili so jeden mandat. V mestu so pa zmagali v vseh volilnih razredih iredentovci, kar je pač velika blamaža za vlado, ki je iredentizmu vedno gladila in pospeševala. Seveda Rinaldini bode skušal na Dunaju izvoljence naslikati za nedolžna jagnjeta in se mu to najbrž tudi posreči. Italijani imajo v višjih krogih še vedno kaj uplivne zagovornike, zato pa lahko store kar hote. Bati se jim ni, da bi zgubili zaupanje višjih krogov.

Koroški deželni zbor je sklenil, da na osebne dohodninski davek se na Koroškem ne bode smelo nalagati nobene deželne ali občinske priklade.

Štajersko veleposestvo pravi v svojem volilnem oklicu, da hoče posebno varovati predpravo nemščine, ker je posredovalno kulturno sredstvo in jamstvo za jedinstvo države. Vidi se, da štajerski veleposestniki še vedno ne morejo priti do prepričanja, da bi narodna enakopravnost bila najbolje jamstvo za jedinstvo države in da nemščina tudi pri napredujočem razvoju nenemških slovstev nima tacega pomena, kot ga je imela nekdanj. Nadalje so štajerski veleposestniki izrekli se proti vsakemu socializmu. Po vsem so pokazali, da so zastarela stranka, ki nima niti smisla za potrebe in duh sedanjega časa, ki se vzdržuje le še po neopravičenem privilegiju, ki ga ima glede volilne pravice veleposestvo.

Državnozbornske volitve in socialisti. — Socialna stranka je pri volitvah dosegla večje uspehe, nego je pričakovala. V državni zbor sicer ne spravi dosti mož, ker pri tako velicah volilnih okrajih kmetske občine majorizujejo mesta, a volitve so pokazale, da je socializem že kaj mogočen v Avstriji. V Lincu zmagali so socialisti z vsemi 90 volilnimi

možmi, v Toplicah s 84, v Liberci s 76, tudi v Solnogradu, Budjevicah, Steyru, Weyperu so socialisti zmagali z mnogimi volilnimi možmi. Volitve so jasno pokazale, da se socializem ni razširil samo med delavci, temveč tudi med malimi kmeti, obrtniki in učitelji in nižjimi uradniki. Mnogo je socialistom to koristilo, ker nobena dosedanjih strank se ni posebno naklonjena kazala nižjim stanovom, ko je šlo za razširjenje volilne pravice.

Prvi državni poslanec je že voljen in to je opat Treuenfels. Volilo ga je tirolsko cerkveno posestvo s šestimi glasovi proti petim. Cerkevno posestvo na Tirolskem, ki voli jednega poslanca, ima najmanj volilcev. Ti gospodje pa ne pridejo volit, temveč na poziv namestništva pošljejo pismo svoje glasove. Ko vse glasovnice pridejo k namestništvu, se pa razglasi, kdo je izvoljen. Tako je mogoče, da je Treuenfels že izvoljen, predno so se povse volitve prav za prav že pričele.

Nemčija. — V nemškem državnem zboru razpravljali bodo v kratkem o dveh predlogih, katera sta bila že opetovano stavljena, a ju je vlada še vselej znala pokopati. Katoliški centum je predlagal, da naj se odpravi zloglasni zakon proti jezuitom, liberalci pa zahtevajo, da se uvedejo dijete za državne poslance, katerih doslej niso imeli. Proti dietam je bil svojedobno posebno Bismarck, ker se je bal, da bi se potem marsikateri vrgel na izključno politično polje, in bi tako nastali izkušeni politiki, kateri bi se ne dali tako lahko od vlade za nos voditi. Sedaj ima ta predlog veliko upanja, da prodere. Vlada stavi velike zahteve za ojačenje pomorstva. Močni stranki katoliškega centuma in liberalcev bodo pa le tedaj dovolili v to vladino zahtevo, če se tudi njim ustreže in sprejmeta od njih stavljena predloga. Odločno proti zahtevam za pomorstvo bodo pa nastopili socialni demokratje.

Kreta. — Po dolgem sklepanji so se vevlasti konečno zjedini o načelni rešitvi krečanskega vprašanja. Vsaj poročila vedo za enkrat povedati, da vlada jednost med vevlastmi. Vevlasti prevzemo v sultanovem imenu pomirjenje Krete. Sultan bo pač še nadalje pokrovitelj, a otok Kreta pa dobi najširšo avtonomijo. Mobilizovanje turških vojakov se ima takoj ustaviti in Grki morajo zapustiti Kreto. Krečanski kristijani niso zadovoljni, da se jih hoče pomiriti samo z dovolitvijo popolne avtonomije, marveč izjavljajo naravnost, da ne odjenjajo poprej, dokler se Kreta ne zjedini z materno Grško deželo in se oni popolno ne osvobode turškega jarma. Vstrajati hočejo, četudi vevlasti proti njim nastopijo. — Vevlasti so sklenile Grke prisiliti, če se z lepa ne umaknejo z otoka. — Napram korakom vevlastij se je grški kralj Jurij izjavil, da mu je popolno vse jedno, naj pride karkoli hoče, ker je gotovo, da ima Grška pravico do Krete. On hoče vstrajati do skrajnosti. Tudi raje odstopi, če bi se Grška morala udati. Grški narod zahteva od njega, da reši Krečane. — Poslaniki evropskih velesil so baje že izročili grški vladi skupno noto, v kateri se ta pozivlje, da odzove s Krete vojne čete in brodovje. — V Atene je došlo 39 kretske odposlancev, kateri so kralju prinesli posebno spomenico. Krečanski Grki izjavljajo v njej, da zahtevajo združenje Krete z Grško, a da bodo nadaljevali boj, če bi velesile skušale kretske vprašanje rešiti drugače. — Med tem se vrše na Kreti krvavi poboji. Mohamedanci ropajo in požigajo. Pri tem pa pazijo, da ne pridejo v konflikt z vevlastmi. Vidi se, da je njih postopanje pre-mišljeno.

Turčija. — Vlada je v škripcih, ker ve, da ne more ničesar dobrega priti za Turčijo. Ne samo Kreta jih boli, temveč tudi po drugih pokrajinah vse vre. Da vduši to gibanje, jela je Turčija mobilizovati. V orožje hoče postaviti za enkrat 20.000 mož. Le žalostno je, da je turška vojska popolnoma propala. Ne le nobene discipline ni med vojaki, tudi nobena izurjenost jim ni lastna. Čudno ni, da je tako. Vojaki se ne urijo, kakor bi se imeli, mnogo jih je, ki še streljati

ne znajo in mej višjimi častniki celo so, ki ne znajo ne čitati ne pisati. Vsemu temu je pa kriva le vlada, ker vojakov ne plačuje zadostno. Umevno je potem, zakaj turški vojaki tako radi ropajo. Prisiljeni so v to, da se prežive. Vsled teh navedenih razmer se turške vojske ni posebno bati. — Bolgarija in Srbija sta se za vsak slučaj dogovorili, da skupno nastopiti, če bode treba na pomoč rojakom v Turčiji.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

Javne seje dne 24. februvarija 1897. leta so se pod predsedstvom zborničnega predsednika Ivana Perdana in v navzočnosti vladnega zastopnika c. kr. deželnovladnega svetnika dr. pl. Rülinga udeležili nastopni zbornični člani: Ivan Baumgartner, Oroslov Dolenc, Robert Drasch, Franc Hren, Anton Klein, Franc Kollman, Ivan Krajec, Josip Kušar, Alojzij Lenček, Josip Lenarčič, Franc Omersa, Josip Rebek, Franc Ks. Souvan, Feliks Staré in Jernej Žitnik.

Predsednik otvori sejo in pripomni, da je pet gospodov opravičilo svojo odsotnost z boleznijo, gospodje Gassner, Luckmann in Pollak pa z neodložljivimi opravki. Nato v imenu zborničnem izreče najpristrčnejšo zahvalo izstopivšima gospodoma Ivanu Doganu in Valentinu Sušniku za njiju delavnost v zbornici, pozdravi novovoljene zbornične svetnike in jih prosi, da z vsemi svojimi močmi delujejo za koristi, katere zastopati je zbornica poklicana.

Overovateljema zapisnika današnje seje se imenujeta gospoda Ivan Baumgartner in Josip Kušar.

I. Zapisnik zadnje seje se odobri.

II. Zbornični tajnik predloži nastopno poročilo:

1.) Avstrijsko-ogersko izvozno društvo na Dunaju je zbornici naznanilo, da dne 30. januarja 1897 dokonča 25. leto svojega obstoja in da bo tem povodom imelo na ta dan slavnostno zborovanje. Z ozirom na mnogoletne prijazne odnose z zbornico, bilo bi društvu v posebno čast, če bi zbornica bila zastopana na omenjeni slovesnosti. Vsled tega povabila je zbornico na omenjeni petindvajsetletnici zastopal provizorni predsednik gosp. Ivan Baumgartner, za kar se je društvo najpristrčnejše zahvalilo.

2.) Zbornica je častitala dvornemu svetniku dr. W. Exner-ju na njega imenovanju c. kr. avstr. glavnim komisarjem svetovne razstave v Parizu l. 1900.

3.) C. kr. deželna vlada je zbornici z dopisom z dne 24. decembra 1896, št. 19778 naznanila, da je vis. c. kr. trgovsko ministerstvo z ukazom z dne 17. dec. 1896, št. 62701 odobrilo zbornični proračun za l. 1896 v znesku 9103 gld. in dovolilo, da se v pokritje te potrebščine razpiše in pobere 3 % no doklado pridobnine in dohodnine z izvanrednimi dokladi volilnih upravičencev vred.

4.) Zbornica je vis. c. kr. finančno ministerstvo prosilo za podaljšanje roka za povrnitev v zmislu zakona z dne 6. julija 1895, drž. zak. št. 94 trgovcem in obrtnikom dovoljenih brezobrestnih ponapredščin od 1. januarja 1897 na 1. januarja 1901. Zbornica je obširno utemeljila prošnjo. Zajedno se je zbornica na vis. c. kr. trgovsko ministerstvo obrnila s prošnjo, da bi omenjeno prošnjo pri vis. c. kr. finančnem ministerstvu blagovolilo podpirati. Razven tega je zbornica c. kr. deželni vladi, oziroma c. kr. finančnemu ravnateljstvu izročila prošnje 26 trgovcev in obrtnikov, ki so vis. c. kr. finančno ministerstvo prosili za zgoraj omenjeno podaljšanje roka za povrnitev

brezobrestnih ponapredščin. Zbornica je te prošnje najtopleje priporočala.

5.) Vis. c. kr. trgovsko ministerstvo je poslalo zbornici naslednji ukaz:

C. kr. finančno ministerstvo je vprašalo, če v denarnem prometu in sploh v trgovini — pri čemer pride tako le vztočna trgovina v poštev — avstrijski cekini sedaj še igrajo tako ulogo, da bi vsakdanja brzojavna razglasitev njihne kurzne vrednosti tostranskim deželnim oblastvom bila opravičena.

Pri tem je jemati v poštev, da je kovanje cekinov na Ogerskem že od l. 1885 dejansveno ustavljeno, in da zategadelj že dalj časa ni več rubrike „Randducaten“ v kurzem brzojavu, ki se vsaki dan odpošlje z Dunaja v Budapešto. V tostranski polovici pa se, izvzemši izvestnih letnih oscilacij, v kovanju cekinov ni nazadovalo.

Zbornica se vabi, da se v informacijo začetkoma imenovanega ministerstva izreče, če se nahajajo cekini v trgovini in če je potreba, da se — predno se razpošlje uradni kurzni list dunajske borze — brzojavno naznani cekinski kurz v deželna stolna mesta.

Na podlagi poizvedb je zbornica sporočila, da se je cekinski promet tekom zadnjih 10 let tako izdatno zmanjšal, da dejansveno za dež. stolno mesto Ljubljano in Kranjsko sploh ne obstaja več potreba, da se brzojavno naznani kurz te novčne vrste, predno se razpošlje uradni kurzni list dunajske borze. Telefrična objava cekinskega kurza bi za Ljubljano v naprej lahko izostala.

6. C. kr. deželna vlada je zbornici poslala naslednji dopis:

Poslanska zbornica državnega zbora je v resoluciji, sklenjeni v seji dne 6. junija 1896, pozvala c. kr. vlado, da trgovino s pivom o steklenicah uredi in se pri tem ravna po sledečih načelih:

1.) Trgovina z pivom v steklenicah se deli:

a) v napolnitev steklenic s pivom,

b) v razpečanje s pivom napolnjenih in primerno zaprtih steklenic.

2.) Napolnitev piva se kot lit. h) § 16. obrtnega reda uvrsti med pravice koncesijonovanih krčmarskih obrtov in za to pravico se primerno uporabljajo določila, veljajoča za gostilniški in krčmarski obrt, osobito §§ 16. in 18. obrtnega reda.

3.) Razpečavanje piva v po predpisu zaprtih steklenicah, ostare prost obrt.

4.) Po predpisu je zaprta ona steklenica, ki ima v vratu probkov (Kork) zamašek tako tesno in globoko utaknjen, da leži njegova vnanya plošča približno v isti ravnini z robom steklenične glave, dočim ima na notranji plošči razločno užgano tvrdko napolnitelja.

Pripuščeno je, ta zatvor spopolniti s kovinskimi kapicami, pečati, pečatnimi znamkami itd.

5.) Krčmarskim obrtom je v prometu s konsumentmi dovoljena raba takozvanega patentnega zaklepa (zatvora.)

Po ukazu vis. c. kr. trgovskega ministerstva se vabi zbornica, da se v gornjih načelih izreče z ozirom na razmere, ki vladajo v zborničnem okolišu glede trgovine. S pivom v steklenicah in z ozirom na to, kar je pri tem opazila. Zbornica je na to pivovarne, zaloge piva, zadrugo gostilničarjev in krčmarjev in gremij trgovcev v Ljubljani vprašala za mnenje in potem c. kr. deželni vladi predložila naslednje mnenje (Dalje sledi.)